

GIÁ BÁN	
BÔNG-PRÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm. 6000	8000
Sáu tháng. 2,00	3,00
Ba tháng. 1,00	2,00

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRẦN BÌNH-PHIÊN. Ai đăng quảng cáo việc riêng xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

MỖI TUẦN XUẤT BẢN HAI KỶ THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY

ĐƯỜNG HỒNG-BÀ, HẢI PHÒNG

GIẤY THÁP SỐ 10203

GIẤY THÁP: TIẾNG-DÂN - HẢI

Không phải ý thức của người ta quyết định cuộc sinh tồn, mà chính cuộc sinh tồn quyết định ý thức của người ta vậy.

MỘT CÁI NGỘ-ĐIỂM TRONG TƯ-TƯỞNG GIỚI

Xưa nay trong tư tưởng-giới người ta thường phạm một đều sai lầm rất lớn: người ta thường cho rằng trong xã-hội, nhất thiết những văn-vật chế-độ, tư-tưởng học-thuyết, đều là những kết quả của các vị thiên-tài vĩ-dại nào tự mình sáng tạo ra. Phật-giáo số đi xuất hiện là vì một tay ông Thích-ca tạo thành; cách-mạnh Pháp số đi phát sinh là nhờ các nhà hiền-triết thế-kỷ 18. Bởi sự sai lầm ấy mà người ta kết luận tất nhiên cũng sai lầm như thế: vô luận một xã-hội ở thời-dại nào, chỉ cần trong xã-hội ấy có một vị thiên-tài tuyệt đối, đem xã-hội ấy mà cải lương, thì có thể đem xã-hội lên cõi thiên-đường cực lạc, còn triệu-ức người khác chỉ là những vật phụ-thuộc trong lịch-sử mà thôi. Thế thì những đều bất-hợp-lý, những đều chống chọi, trái mắt, những đều thể thâm bí sâu cùng các đều bất-hạnh khác mà còn ở trong xã-hội, cái nguyên-nhân là chỉ vì trong xã-hội chưa thấy có một vị thiên-tài nào xuất thế để phá tan và giải-quyết những thứ chế-độ và xã-hội tổ chức ác-hệ thống ấy đi. Bởi vậy họ chỉ hy-vọng làm sao cho thấy những vị thiên-tài xuất hiện, những vị hảo-khết anh hùng vung tướng cao xa kết cục, những hy-vọng ấy và vọng-tưởng ấy chỉ là những trang mộng-xuân trong đám mê-hồn-trấn, chứ thực tế thì những đều bất-hợp-lý, những đều bất-hạnh vẫn còn đây trong xã-hội, mà những tiếng khổ-não thảm sâu vẫn rầu rầu như chốn địa-ngục âm-ty.

Xét tới nguồn gốc, cái tư-tưởng sai lầm như vậy là tại nào mà tin tôn-giáo mà ra. Theo tôn-giáo thì trong vũ-trụ có một ông thượng-đế hoặc nhiều vị thần-linh thống-trị và chỉ-phối các sự vật. Nhất thiết các hiện-tượng trong lịch-sử và xã-hội đều do thượng-đế hoặc thần-linh quyết-định. Các vị thiên-tài lỗi lạc cũng hảo-khết anh-hùng, chính là những kẻ mà thượng-đế và thần-linh ủy-nhiệm cho để thừa hành ý-chỉ của đấng siêu-vi-nhiên mà xoay vần xã-hội vậy. Ông Cơ đốc là con cháu Trời sai xuống chước tội cho chúng sinh; bà Jan-dác khi

chấn chiến nghe tiếng thiên-thần giục phải ra mà cứu nước; ông Đinh-tiên-Hoàng là con của thần Rái nên mới có tài lực mà kiếm tình quân-hung. Vậy thì cái quan-niệm lịch-sử và xã-hội sai lầm như thế thật là cái quan-niệm mê-tin về tôn-giáo. Thế-giới ngày nay là thế-giới khoa-học, cái máy mui tôn-giáo cơ-hở bị cái ánh sáng khoa-học phá tan, không thể còn đem cái quan-niệm mê-tin ra mà giải thích lịch-sử và xã-hội nữa. Nay lấy kiến-giải khoa-học mà xét thì nhất thiết văn-vật, chế-độ, tư-tưởng, học-thuyết, không phải là cái kết-quả của một vị thiên-tài nào sáng tạo, mà thực là những điều kiện khách quan của xã-hội, nghĩa là những điều do cơ-sở kinh tế và vật chất của xã-hội phản ảnh vào trong não loài người, kích thích trong đầu não người ta mà mới sản sinh ra những tư-tưởng học-thuyết cũng thiết lập ra những chế-độ văn-vật vậy. Ví như 600 năm trước Kỷ-nguyên vì chế-độ kinh-tế của xã-hội Nhá-điền (Athènes) phá sản nên mới sản sinh nhà lập-pháp vĩ-dại là Xô-lông (Solon); ở xã-hội Hy-lạp (Hellade) vì có giai-cấp tự-do-dân và nô-lệ phân-biệt nên mới sản-sinh ra thuyết giáo của những nhà tư-tưởng vĩ-dại Bê-la-tông (Platon) và A-ri-tốt (Aristote), tuy là những thuyết-giáo cao-siêu mà cũng không khỏi cho nô-lệ là một thứ công cụ; hồi thế-kỷ 18, xã-hội nước Pháp đình đốn, lằng-lữ và qui-tộc chuyên-hoành, binh-dân bị áp-bức bóc-đoạt, mà mới sản-sinh ra nhà triết-học Rút-xô, đem lý thuyết duy-tự-nhiên mà chủ-trương cải tạo xã-hội; ở nước Nga, vì qui-tộc và địa chủ tham tàn vô-lô, nông-dân và nông-nô bị bóc-tước vô hạn, nên mới sản-sinh nhà nhân-đạo chủ-nghĩa Tôn-xi-tôi (Tolstoi) đem lý thuyết bác-ái mà loan phá trừ giai-cấp. Xem đó thì đủ rõ rằng cái ý-tưởng (idéologie) và qui-phạm (forme) của xã-hội chẳng qua là cái phản-ảnh của thực-chất xã-hội, chứ không phải tự một vị thiên-tài nào sáng-tạo ra vậy.

(Còn nữa)
Ngô-nhân.

VĂN-VẤN

Thơ rao hàng
HAI MINH

Muốn bán mình đi bán với ai?
Ai mua ta cũng thừ rao chơi
Thần vừa đứng trước bàn thờ
Lưỡi vẫn còn son ngosa sau mui.
Miếng róng chuông đồng vang dậy đất

Hầu ra sao chầu quet quạp trời
Nêu ai có hơi nghề chừ rêu?
Túi đã công khai mở giơng hoạt

RAN NGHỆ

Nghề mui ta ra chầu đứng mui.
Vi chưa ai biết ít ai mui.
Bạc có lang bóm lên có chui,
Bì gạp qua truyên trái chui rui.
Túi non chầu chường vạt chui chui

Xiêm đai cũ lố lổ thung ngờ.
Ai mua nghề mui ta làm thờ,
Thư các anh em lui các có.

HAI CHỮ

Thư các anh em các chi em.
Chữ tôi hay lắm chúng ai them.
Trời sao đờn ngân người đờn,
Đất sọ sống nhào đờn kẻ xem.
Xông lửa cha Tân (1) công qui làm,
Chữ phong cha Thảo (?) lại kỷ làm
Tinh thần một lối văn không mực
Chẳng mất tên mua-đạo đã xem.

(1) Tân Thủy-Thương đất sạch, chọn học
(2) Thảo-Thao đầu phong, đờn bài lịch
Trần Lâm mà hết bình

S. N.

CÁCH MẠNH NƯỚC PHÁP

(Tiếp theo)

Chấp p áp-chế và Đê-chế
(Consulat et Empire)

Hiện pháp nam thứ VIII. - Nã-phá-luân là một bậc đại an-hung trong lịch-sử cận đại. Kể từ cách cá m'án thì Nã-phá-luân thông minh kỹ di, học vấn rất uyên thâm, ý chí rất kiên quyết, lại thêm cái sức làm việc rất mãnh liệt. Nã-phá-luân rất giàu mộng tưởng, bình sinh vẫn mơ màng làm cho nước Pháp thành « mẫu quốc của tất cả quốc gia khác »; lại thêm cái dự vọng hư vinh quá mạnh nó thúc giục muốn lật bá cả Âu-châu.

Sau cuộc chính biến 19 Brumaire, Nã-phá-luân nắm quyền nhiều lên làm người « tối thượng » trong nước. Xem ý đi dự thảo một bộ hiến pháp, nhưng Nã-phá-luân sửa lại ít nhiều, lấy danh nghĩa công hòa mà che đậy một thứ chính thể quân chủ. Hiến pháp mới gọi là hiến pháp năm XIII.

Chính phủ thì thuộc về ba Chấp-pháp-viện, nhưng thực ra thì quyền lực vào cả tay Nã-phá-luân là Đệ-nhất-chấp-pháp-tư-ơng (Premier consul).

Quyền lập pháp thì thuộc về Đệ-nhất-chấp-pháp-trưởng cùng mấy nghị-hội, nhưng chỉ Đệ-nhất-Chấp-pháp-trưởng là có quyền sáng chế (initiative) mà thôi. Nghị-viện không có quyền thảo luận luật-án; Thượng-nghị-viện thì có trách nhiệm duy trì Hiến pháp.

Nhân-dân không có quyền tuyền cử, đến kỳ tổ chức nghị-hội thì nhân

MUY-ĐỀ (musée) « SỐNG »

Các nước văn-minh thường hay lập những sở gọi là « mua-đề » (bác vật viện) để bảo tàng những vật quý là (còn nhiều) các mua-đề, mua-đề về tôn-tử-học, mua-đề về mỹ-oc, mua-đề về cổ-học, v.v. Nơi về cổ-học, người ta hay gộp lẫn ở trong cùng của người đời xưa bỏ sót lại, để làm mua-đề. Những khi dùng ý thì du như bùa, riu, chén, bát v.v. phần nhiều mua-đề ở dưới đất. Ta không biết, cho do ấy là « mường-sanh », không thêm tục. Nhưng nếu ta hiểu rằng các nhà cổ-học Thái-lây gọi « mường-sanh » ấy là. Nơi về « mường-sanh », xưa nay chỉ có mường-sanh « chết », nghĩa là những vật như bùa, riu, chén, bát. Gấu đây, có một nhà cổ-học muốn bảo tàng mường-sanh « sống », để lập một sở mua-đề « sống ». Ý kiến này rất mới, kỳ quái đầu đuôi cả câu chuyện cho độc-giả nghe.

Bác-sĩ M. là một nhà cổ-học có tiếng ở Âu-châu. Ông sang khảo-sá Viễn-đông từ hơn sáu tháng nay. Vào khoảng tháng tuần tháng trước, ông có đi qua Huế. Kỳ giờ vì việc nhà báo nên có đến ra mắt ông.

Thưa ông, Viễn-đông chúng tôi đời về cổ-học ảnh hưởng nhiều hay ít?

Nhiều lắm! nhiều lắm! Nhưng ý kiến tôi về Viễn-đông khác hẳn với ý kiến các nhà cổ-học khác. Các ông kia cứ lưu ý về « đồ xưa », nghĩa là mường-sanh « chết », còn tôi thì muốn lưu ý về « đồ xưa » nghĩa là mường-sanh « sống ».

Thưa ông, tôi không hiểu.

Chắc thầy cũng biết rằng xưa nay chúng tôi lo gộp lại đồ xưa là không phải để chơi, nhưng cốt để làm vật liệu cho sự khảo cứu phong tục và tinh thần của người đời xưa. Vì chúng « thấy » được người đời

xưa, nên phải xét đồ xưa để « đoán » người đời xưa. Bây giờ có sản người đời xưa trước mắt, vậy thời gộp lại đồ xưa làm gì cho mãi công.

Thưa ông, người đời xưa ở đâu?

Hiện nay, ở các nước Âu Mỹ, vì văn minh tiến hóa mỗi ngày mỗi thay, mỗi ngày mỗi đổi, nên phong tục tinh thần của người đời xưa không biết đã danh, chứ một cái chén me, một cái bát sứ của người đời xưa cũng không còn nữa. Chúng tôi phải ra cái bệnh « khảo-khát cổ-tục » là vì thế. Vậy, mà ở các nước khác trên Thế-giới, nhất là ở Viễn-đông đây, thời nhiều hàng người người đời xưa hơn mấy ngàn năm đã trải qua mấy mươi lần thương-hải-tang-diễn, mà không sai một chút, không làm một ly, thiệt là một điều quý báu đặc biệt, chúng tôi không làm gì có. Quý báu như thế, không lo bảo-tàng thời còn lo gì!

Sao? Ông muốn bắt c ứng tôi để làm mua-đề « sống » à?

Phải. Nay mai trở về Âu-châu, tôi sẽ xin hội Vạn-quốc lựa trong các đất tộc Viễn-đông những hàng người còn biết giữ phong tục tinh thần như tôi đã nói ở trên để làm một cái mua-đề « sống ». Việc này không thể chậm trễ được, vì nếu chậm trễ thì bọn « tân học » chúng nó phá hư mất. Hiện nay, khắp Viễn-đông đâu đâu cũng đã có một bọn chỉ muốn tranh cái, chỉ muốn duy tân theo Âu Mỹ. Thiệt chúng nó không có một chút gì là « tinh thần » hiền cổ. Nếu hội Vạn-quốc không chịu nghe lời tôi, thời chỉ trong đời ba năm nữa chúng nó sẽ phá tan nát hết cả các vật liệu của mua-đề « sống » mà tôi đã trữ tinh đó. Như vậy thời khôn học sẽ mất một cái tài sản rất lớn xưa nay chưa từng thấy!

A. B.

HIẾN PHÁP

HIẾN PHÁP NƯỚC ĐỨC

(Tiếp theo)

Chính phủ Liên-bang cũng các Chung-nghị-viện đều có thể đề xuất nghị-án, nhưng các pháp-luật-án thì chỉ có (Chung-nghị-viện được đề xuất mà thôi. Khi Chính-phủ có đề-án thì phải có Tham-nghị-viện đồng ý; nếu Tham-nghị-viện không đồng ý thì Chính-phủ có thể đề-giao cho Chung-nghị-viện mà phải tự-thuật cái lý do vì do mà Tham-nghị-viện không đồng ý. Khi các nghị-án của Tham-nghị-viện mà không đồng ý với ý kiến của Nội-các thì cũng có thể kể rõ lý-do rồi đề-giao cho Chung-nghị-viện. Nhân-dân đối với việc lập pháp thì có quyền sáng-chế và quyền phê-quyết. Nếu được 1 phần 10 số công dân đầu-phiếu trở lên đề xuất nghị-án để xin chế-định luật-điều gì thì Chính-phủ Liên-bang phải giao cho Chung-nghị-viện xét nghị. Nếu Chung-nghị-viện e-lưu nguyên-án mà thông quá thì không nói làm gì, chứ nếu có sửa đổi hoặc bác đi thì phải đem ra cho toàn thể nhân-dân bỏ phiếu mà biểu quyết. Những pháp-luật của Chung-nghị-viện thông quá rồi mà Đại-thống-thống cho là không thích

dáng thì có thể đem ra toàn-thể nhân-dân phê-quyết. Những pháp-luật mà Chung-nghị-viện đã thông quá mà bị Tham-nghị-viện phản-đối thì Chính-phủ phải giao cho Chung-nghị-viện nghị-lại, nếu quyết nghị-lại mà vẫn không đồng ý thì Thống-thống phải đem ra nhân-dân đầu-phiếu. Nếu Thống-thống không đem ra nhân-dân đầu-phiếu thì pháp-luật ấy không có hiệu-lực. Song nếu 2 phần 3 trong Chung-nghị-viện vẫn giữ theo nguyên-án thì Thống-thống phải ban bố pháp-luật ấy hoặc giao nhân-dân đầu-phiếu. Sửa đổi Hiến-pháp theo Chung-nghị-viện được bầu-sử, nhưng phải có 2 phần 3 nghị-viên dự-hội, và phải có 2 phần 3 số nghị-viên dự-hội bỏ phiếu khả-quyết mới được. Nếu Tham-nghị-viện không tán-đồng thì Thống-thống phải đem ra nhân-dân đầu-phiếu. Đối với Hiến-pháp nhân-dân có thể tự-động mà sửa đổi được.

Từ chức Chánh-phủ Liên-bang dùng chế-độ Nội-các như nước Pháp. Trên hành chính thì Thống-thống không có trách-nhiệm. Thống-thống do nhân-dân trực-tiếp cử lên, mỗi hạn là 7 năm, nhưng hết hạn có thể cử lại được. Nhưng phép tuyền-cử thì trong Hiến-pháp chưa qui-định. Khi nhiệm-kỳ của Thống-thống e-ra đủ mà Thống-thống có thể lỗi lớn thì Chung-nghị-viện có thể lấy 2 phần 3 biểu quyết để thỉnh cầu nhân-dân bầu-tiền chức vị đi, nếu được đa số nhân-dân tán-thành thì Thống-thống phải từ-chức, nhưng nếu nhân-dân phản-đối thì chức Thống-thống cũng xem như là đã cử lại, nhiệm-kỳ lại tiếp-luôn 7 năm, mà Chung-nghị-viện thì phải giải-tán để cử lại. Điều-ky dùng để điều-tê-hai quyền hành chính và lập pháp thực là tốt, nhưng thực hành ra thì không phải là dễ-dầu. Quyền của Thống-thống thì phần nhiều cũng giống như các nước cộng-hòa khác, duy có quyền tuyền-chức và đại-xá thì phải chiếu pháp-luật qui-định. Trong Nội-các có Quốc-vụ-tổng-ly (Reichskanzler) cùng các Tổng-trưởng (Reichsminister). Tổng-ly do Thống-thống nhiệm-mệnh, Tổng-trưởng các bộ thì do Tổng-ly tuyền-cử để Thống-thống nhiệm-mệnh. Những việc trọng-yếu trong quốc-gia đều do Nội-các quyết-định. Tổng-ly làm chủ tịch Nội-các, khi khai nghị thì lấy đa số để thủ quyết. Trong Hiến-pháp chỉ qui-định rằng Thống-thống không được làm Chung-nghị-viện còn Quốc-vụ-viện có được làm Chung-nghị-viện hay không thì không nói rõ, nhưng xem xa thể thực-tại thì đại-khai cũng theo tinh thần nước Anh hợp-lập pháp và hành chính làm một. Quốc-vụ-viện phải phụ-trách đối với Chung-nghị-viện, nếu Chung-nghị-viện quyết nghị không tin nhiệm thì phải từ-chức. Nước Đức không có Phó-tổng-thống như Tổng-thống vì có gì mà bổ-chức thì Tổng-ly quốc-vụ tạm thay để đợi cử Tổng-thống mới. Khi Tổng-thống hoặc Quốc-vụ-viện có làm điều gì vi-phạm thì 100 Chung-nghị-viện trở lên có thể đề-xuất bản-đán bác-liên-dân, để cho Đại-ly-viện thẩm-trấn.

Trong Hiến-pháp Đức qui-định về quyền tư-pháp chỉ có bằng-tức: chỉ nói rằng quyền tư-pháp hoàn-toàn độc-lập; tư-pháp qua-bỏ được hoặc là bất-chức đều có pháp-luật qui-định rõ-ràng, quân-sự tài-phần thì trừ khi chiến-tranh và khi ở trên chiến-hạm thì không được đóng, hành-chính pháp-đình cũ

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ

JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KY HUẾ

Bán không được lấy gì mà nộp thuế

Bữa thứ tư 5 Decembre này, khi 4 giờ rưỡi kỳ giả đi ngang trước cửa T. úa-phủ, thấy một người lấy thuốc chày Phũ-cam đương đánh một á vai gánh gánh cá, đến nỗi lỗ dầu chảy máu. Á bán cá này bên nư anh ta và khóc và la cứu. Vài người lính áo xanh nói bắt thàng này bỏ trại giam, nhưng tay vẫn dứt trung quân. Một lát có người cu-li tới bồi công chuyện về bắt anh lấy thuế gánh gánh cá về bắt với á kia. . . . . Hối ra mới biết á kia không bán được cá nên xin tiền thuế mà ra nòng nổi như thế.

Không biết về bắt rồi ra sao.
H. N. LÁ-nguyên-Cam lai cáo

THANH-HÓA (BỐ-LEN)

Cái khò của người mua muối

Ngày 30-11-1928, kỳ giả qua Đò-lên gặp mấy người mua muối ở Thượng-cảnh p. án nân về nói mua ít muối mà bị khò nhiều. Hối đầu dưới thì họ trả lời rằng: « Hôm nay ông chủ Thượng-chánh đi khỏi mấy anh lính đoàn bánh bọ quá chừng, họ bắt làm việc từ 9 giờ sáng đến 4 giờ chiều mới cho lấy muối. nào gánh nước để tưới cây, nào quét dọn đường cho sạch sẽ; đến giờ bán muối, mấy người mua phải vào kho mà xúc, mỗi lần chỉ xúc đủ 100 kg. mà thôi, nếu không biết mà xúc nhiều quá hoặc ít quá thì họ lấy roi đánh tới tấp mất mũi và chửi mắng tàn tệ; bán cho

thiết lập như cũ để c. uyện việc thêm phần nhữg việc tố tụng của nhân dân đối với quan lại hành chính: Đại lý viên có quyền tài phán những đứu tranh chấp của Chánh phủ các châu và Chánh phủ Liên bang.

(Còn nữa)
Hoa Trung biên-dịch

người buôn thì họ còn cần đủ, bán cho người mua ăn thì họ lại cần thiếu, có người mua 100 kg. mà chỉ cần được 93 kg. thôi, chẳng dám nói gì hết ».

Đau đớn cho người nhà quê vì đói nghèo nên mới đi buôn muối, lời lãi được là bao mà chịu nỗi đắng cay như vậy.

Quan trên có chịu trưng trị mấy tên lính kia, để về sau khỏi xảy ra cái tệ đó nữa chăng!

Một người nghe chuyện

NGHỆ-AN (PHÚ-ĐIÊN)

Trộm lúa giết người

3 giờ sáng đêm 22 tháng 10 Annam (3 12-28) một bọn đi ăn trộm lúa, ước độ 12 người, gặt trộm lúa làng Yên lý ngoại, tổng Vạn-phần, giáp địa phận làng Đông-khê, Tuần-phu Yên-ly là Trữnh-Ngạn, Nguyễn-Ngật và tên Liệp trông thấy họ hoán, nó liền sấn đến đâm piá tên Ngật một đầu nơi thóp thẩu óc, tên Ngật chết liền.

Tên Liệp bị đâm nơi bàn tay trái thẩu xương, và vai về nữa, nhưng may cũng không can gì.

Tên Trữnh Ngạn thì cũng bị thương xoàng thôi.

Người làng Yên-ly-ngoại nghe hó hoán chạy ra đến nơi, thì bọn ăn trộm ấy chạy về làng Đông khê cả. Hường kiểm làng Đông-khê tên là Mai-Phan đón bắt được 9 tên (tên Lan, tên Bình, tên Việt, tên Đường v. v.).

6 giờ sáng lý hào làng Yên-ly vào trình Phủ, đến 12 giờ thấy thầy Lai-mục đến tại đình làng Yên-ly, cơm nước rượu chè đầu đầy xong rồi, đến 5 giờ chiều mới đến nơi từ thì năm mà khám nghiệm

Khám xong thầy cho mai làng từ thì, còn người bị thương nặng(Liệt đến sáng ngày 30 chớ đi nhà thương Phú-diên.

Con nhà nông lúa nay chi khổ về thiên tai vật bại(Thủy hạn nai heo v. v.) mà không có cái « nhân hòa » Gần đây bị bọn trộm lúa phá hại xảy ra luôn luôn, nay lại diễn ra tuồng ác kịch như vậy, những nhà có trách nhiệm, có lo tìm cách mà trừ khử cho dân được nhờ không?

HA - TINH

Yết tỵ

Quan Công sư tìn HA-tinh yết cho công chúng biết rằng bọn thuyền cha ở Cửa-sốt mới được một chiếc thuyền bằng van thông, con moi. Cư tucơ binh đặng và sảng gõ thi chiếc thuyền ấy đong ở Tàu.

Thuyền dài 6 thước tây, làm để trừ cá. Có lẽ chiếc thuyền này làm để bán về hai phủ Đông dương hoặc đem sang để làm mẫu. Có lẽ có một chiếc lâu nao dòng chiếc thuyền này đi, nhưng đay dư khi nào chiếc tàu kia không biết.

Chiếc thuyền ấy hiện giao cho viên thương chánh ở Hò-dô coi giữ. (DUC-THO)

Cái nạn tuần phu gặt trộm lúa

Trong số 132 ra ngày 21 Novembre báo cáo có đăng bài « Cái nạn tuần phu gặt trộm lúa », nay tiếp bài cái chính của lý-tướng làng Văn làm, bản báo đăng nguyên văn hư thực thế nào, còn chờ người đăng trước nói lại.

Nguyên xã tôi có tên Thái tư Châu tên Nguyễn đời Dân (tên Dân không có nhà của ở, thường ở chung với Thái tư Châu) Thái Tin, Nguyễn Thông, và Thái đời Lâm, mấy tên ấy xưa rày vẫn làm nghề trộm cắp không những trong xã ai cũng biết, mà các xã lân bang đều biết. Nhưng tôi chưa bắt được tình trạng gì cả, nên chỉ tôi chưa trình lên quan trên.

Đêm 30 tháng 8 độ 2 giờ ông Phan Đăng đến báo miêng với tôi rằng: tên Tư Châu với sáu bảy tên nữa, gặt trộm lúa ông ta, tôi hỏi sao ban đêm mà biết là Tư Châu và sao ông không kêu người ra mà bắt lấy? Y nói: « Tôi đêm ra thăm ruộng và ngồi gần ruộng tôi, nghe tiếng Tư Châu rõ ràng nhưng vì tôi một mình mà nó một lũ nên chỉ tôi phải về kêu con cái; ruộng tôi xa nhà, khi tôi và con tôi đến, thì nó đã gặt và chạy mất rồi.»

Sáng ra tôi lên xem thì quả thấy lúa mới gặt nhưng không bằng chứng gì, chỉ phải làm im đi để lưu tâm dò xét, lại nhờ thầy củánh (ông xét giùm cho. Đến chiều 14 tháng 9 thấy tên đời Dân đưa miêng thì heo về cho có nó và nói: nhờ có luợc (thị) để chiều mai cùng giở mẹ (tổ) Có nó hỏi: « mấy đi cả đời, sao mà

giở mẹ mấy mà mấy còn đi nữa? » Nó nói đi có chút việc. Đến 7 giờ chiều 15 đời Dân về, tôi và thầy củánh (ông xét giùm cho) chờ đợi sự như thế thì cùng nhau đến chỗ đời Dân ở. Mạo độ đánh và giọng phình nó, thì nó tự thú rằng: hôm 25 tháng tám ruộng lúa Tại diện, hôm 30 tháng 8 ruộng lúa Phan Đăng, hôm qua (tức là hôm 14) ruộng lúa Lạc thiên, đều là nó và Thái tư Châu Nguyễn Thông, Thái Tin Thái đời Tâm cùng gặt trộm cả. Sự thú xưng ấy là vì dò dánh mà ra, chứ không có tra khảo bao giờ, và chẳng chẳng những thú với ông lý chúng tôi mà tới khi lên đến quan phủ nó cũng thú như vậy, giấy lấy khẩu cung biện ở phủ, không phải chúng tôi ép ưc gì.

Xã tôi tiền công tuần phu vẫn có giá, mỗi mẫu là 0\$30, và trong mấy tên ấy, đều là kẻ trộm, chỉ có Thái Tin, Thái đời Tâm là tuần phu, nhưng họ cũng vẫn mượn cái tiếng tuần phu để ăn trộm cho dễ thôi.

Tôi thiết tưởng traps đạo yên dân, là trách nhiệm chúng tôi, nên gì phải hết sức như thế, nhưng hiện nay đời Dân đã phiên cung mất rồi, e có lẽ nó trắng án thì sau này không lấy gì mà cấm traps quân trộm cướp, mong quý báo đăng lại cho quan trên xét.

Còn việc làng Lạc-thiên có hai tên tuần phu làng ấy lên phủ khai có thấy một tên Thái tư Châu và đời Tâm (vì đêm rằm có giêng) gặt trộm lúa làng ấy rõ ràng và còn có hai cái hái một cái quần bắt được còn ở phủ, Lạc-thiên là một làng có kỷ cương, tất hai tên tuần phu ấy không dám nói dối báo giờ, chứ Lạc-thiên cứ sự thiệt Lạc-thiên Văn-lâm cứ sự thiệt Văn-lâm, không thông đồng vu oan người vô tội bao giờ.

Vậy xin quý báo cái chánh lại kêu tôi và các làng xã tôi mang tiếng ông lý, cảm ơn.

Lý trưởng Nguyễn Ân áp triệu

QUANG-NAM (DUY-SUYỀN)

An bớt thuế cây

Chúng tôi là Phạm-Lâm, Vương Viên Phạm Quyên làm nghề buôn bán sống gỗ ở nguồn Sông Bung, nhờ quý báo đăng cho việc này:

Ngày 24 tháng 11 này, chúng tôi có đem 3 bè cây đến số thương chánh Chy cũ để làm thuế. Bè của Phạm Lâm có 6 miếng lim, 8 miếng kiền kiền; bè của Vương-Viên có 2 miếng lim, 3 miếng kiền kiền; bè của Phạm Quyên có 4 miếng kiền kiền. Bưởi sáng ngày 24, thầy đời Nguyễn Tân ra do bè của người khác và của chúng tôi, rồi mang giấy do vào sở cho thầy kỳ Trương ngọc Song làm giấy thuế. Thầy Song báo Phạm Lâm phải nộp 40\$00, Vương Viên phải nộp 13\$00, Phạm Quyên phải nộp 13\$00. Chúng tôi thuận phần cả. Lúc hết giờ, thầy Song đưa giấy thuế cho mọi người lại báo chúng tôi theo thầy về nhà mà lấy. Chúng tôi theo thầy về nhà, đời thầy ăn cơm và tiếp khách xong thì đã 2 giờ chiều, bấy giờ thầy Song mới đưa giấy

cho chúng tôi, chúng tôi xem lại thấy bên rằng: Phạm Lâm nộp 20\$42, Vương Viên nộp 9\$45, Phạm Quyên 10\$50.

Ngày 25 chúng tôi giao bè cho người canh giữ rồi về làm đơn kiện thầy Song. Tối 25, chúng tôi đến giữ bè, có người mách rằng: « các anh sắp kiện sự gì mà người ta toàn thuê kẻ trộm ăn trộm cây của các anh ». Chúng tôi đi trình lý trưởng sở tại, xin dân canh giữ.

Sáng 26, chúng tôi về Hội an nộp đơn ở tòa sử và sở kiểm lâm, lại gọi đơn ra sở kiểm lâm ở Hán nữa.

Thầy Song sai thầy đời Tân ra lấy một miếng kiền kiền của Phạm Quyên, nói rằng không đúng điều lệ rồi giải đi Hội-an. Quan kiểm lâm nói người ta đã đóng thuế rồi thì thôi chứ không phạt. Thấy vậy chúng tôi lại gọi đơn ra quan Khâm và quan kiểm lâm ở Huế.

Nay các quan đã cho chúng tôi giấy để về bán cây, còn thầy Trương ngọc Song thì chưa thấy các quan xử phạt gì cả, nếu thầy Song được vô sự thì sau này còn khuyến khích bọn buôn gỗ chúng tôi nữa, xin quan trên xét cho chỗ ấy.

Phạm-Lâm
Vương-Viên
Phạm-Quyên

BẮC-KY HANOI

Hội-đồng Bảo-hộ

Ngày 12 Decembre này hội-đồng Bảo-hộ đã nhóm tại Hanoi.

PHÚ-THỌ (HUNG-HÓA)

Một lần kịch mới

Hôm 21 Novembre, tại rạp hát H. H. nhằm lúc mấy anh kép đang trở lại trên sân khấu, thì trong đám người đi xem ở hạng nhất cũng có một cuộc đấu võ Tàu. Thiên hạ đều chú mục vào lần kịch dưới sân khấu còn lần kịch trên sân khấu thì không ai nhìn đến nữa.

Lúc hơn 8 giờ tối, một vị nam trang vào rạp hát, dấy ghế hạng nhất đã hết chỗ, vị này mới duỗi một chàng Âu phục đầy đủ để chiếm chỗ ngồi. Chàng trẻ tuổi nói: « ông đi xem mấy tiền, tôi đi xem cũng mất tiền, thiếu ghế thì hỏi chủ rạp, chứ sao ông lại duỗi tôi? » Người nam trang nói: « à, tháng này là 7 »

Thế rồi hai người đánh nhau. Một người to lớn mặc Âu phục c.ay lại

giả võ can, thực ra thì bénh ông nam phục.

Hối ra mới biết chàng trẻ tuổi là một cậu học trò, ông nam trang là quan huyện sở tại, còn ông to lớn mặc Âu phục là một ông đốc.

Kết cục 3 người đánh nhau ông đời lý p. an xử.

Đi xem hát ai cũng mất tiền, đã đến sau lại chực đuổi người ta dấy để chiếm chỗ, người ta không dấy thì giờ thôi vô phư, ông huyện này thực hách quâ.

T. C. G. D.

NAM-KY SAIGON

Nguyễn an Ninh và Phan văn Hùm

Hôm nay có tin của hai ông Ninh và Hùm nắn cho chúng tôi biết rằng hai ông bị hành hạ một cách tàn nhẫn. Ngoài sự cực khổ chung của tội nhân trong khám, hai ông còn phải bị đánh đập riêng. Ban đêm thường có một tên Chà cầm cây đập cẳng hai ông, đầu sưng và bầm nhiều người thấy. Nó vừa đánh vừa nói rằng: « Tôi tao không thêm dùng cây nữa. Tao đánh bằng tay bay cũng đủ chết. »

Chúng tôi nghĩ rằng đánh đập này là một đứu ngang trái riêng trong khám, chứ không phải do lệnh của quan trên nào. Chúng tôi xin Chánh phủ tra xét lại và trừng trị những người từng sự lạm quyền, vì sự đánh đập này có thể sanh ra một cái dư luận không tốt cho Chánh phủ Bảo-hộ.

(Đồ g Pháp thời báo 6 Decembre)

Xe đạp « LE-COQ » chỉ bán có

28\$00 một

Cycle: HỒNG-BÀNG và LẠC-LONG 30\$ Hào - hành 2 năm.

Gửi ngay 5 xu timbre về lấy mẫu xe.

Maison TRÚC - THANH 59bis, Place Neyret. - HANOI Cửa dùng đại-lý các tỉnh.

QUI KHÁCH RA CHƠI HỘI CHỢ HANOI NÊN ĐẾN VIỆT-NAM HOTEL

38, Phố Hàng Bông, Hanoi - Téléphone 433.

Việt-Nam Hotel là một hiệu của người Việt Nam mới mở, có bán đủ: cơm Tây, cơm Tàu, cơm Annam. Bếp nấu rất tinh khiết, bởi hầu hết le phép. Thường thường có các món ăn rừng, món ăn bể lội. Lại có phòng riêng ngồi ăn rất tiện. Thứ năm, thứ bảy và chủ nhật có đờn ca rất hay.

Mỗi buổi sáng lại có các thức cháo dùng điểm tâm rất làm Hai giờ chiều chủ nhật nào cũng có bán nước trẻ và bánh ngọt, nội hóa theo kiểu trà người Ang-lê lịch sự hay dùng.

CÁI NGHĨA ĐỜI NGƯỜI (XÃ-HỘI TIỂU-HUYẾT)

Tác-giả: MARCELLE TINAYRE
Dịch-giả: HOA-TRUNG

Số 55

CHƯƠNG HẠM SÁU

Khi tôi đến gõ cửa nhà Ang-toan, thì chỉ Ma ri ra mở cửa, thấy tôi chỉ la ngao nhĩa mà kêu to rằng: « Á! có Hy-lê! Ông Ang toan sẽ vui lắm đấy! »

Ông có nhà không?

Thưa có kón, nhưng ông sẽ về giờ. . . . .

Cứ buổi chiều thì tôi đến dọn dẹp nhà cho ông. Mọii có vào, cháu nhỏ ở đó, cháu đương chơi đồ kia. Be rõ lại đây con.

Thằng bé chạy lại như lấy áo tôi, tôi cái bóng nó lên và ém nó luôn vào thư phòng của Ang toan. Mẹ nó vừa cười vừa đi theo tôi.

Có có hơi xanh. . . . .

Tôi mấy lâu nhớ có và mẹ Ba bet quá.

Càng việc của chị thế nào?

Càng tăng tiêm, không được chạy

lắm. Những lúc rảnh tôi sang dọn dẹp nhà cho ông. Ang toan vì ông ở hàng xóm với tôi. Nhưng khi nào ông đi vắng tôi mới đến, vì khi ông làm việc ông không ưng tôi đến làm rày.

Thằng bé nhớ không nhận được tôi nữa, nó nhìn tôi một cách kính ngạo. Tôi vén mấy sợi tóc lưa trên trán nó lên và nhìn nó hồi lâu, không phải để phá mối hoài nghi vì lòng tôi bây giờ không hoài nghi nữa, nhưng để thưởng lãm cái thực tại hiển nhiên. Tôi nhìn cái mặt hồng hồng, giống nét mặt mẹ nó như đúc, cũng hai con mắt lanh lấu và xanh, trong lòng tôi chan chứa một mối hân hi diu đáng, khiến tôi cái hôn nó một cái rất thắm thía.

Cháu lớn và cháu nhỏ phải không có?

Khấu lắm, cháu giống chị lắm.

Khốn nạn nó không nhận được tôi nữa, là vì suốt mùa đông mới rồi nó không được thấy tôi. Nhưng chúng ta lại sẽ đi lại với nhau luôn, vì tôi không đi lấy chồng nữa.

Vậy thì, tin ấy thực à? . . . .

Phải thực đó. Chị Ma ri a, tôi vẫn đương ở một mình, sau này tôi có gặp được người thực là hoài toán xứng đáng thì tôi mới kết hôn. . . . . á, ông Ang toan mấy lâu thế nào?

Ông cũng mạnh như thường. Ông khó học về sách vở qua. . . . Ông cũng thỉnh thoảng có lúc buồn bực.

Chị nói thực với tôi nhé. Ông Ang toan có thường nói chuyện tôi với chị không?

Có. . . . . ông hỏi tôi xem có hỏi thăm mẹ Ba bet được tin tức gì của nó không. Ngày nào ông ấy, cũng mong thư. Ông ra về từ miền lâm.

Còn bà Méc bét?

Mời rồi bà ấy có tới thăm ông Ang toan. Khi ấy tôi đương ở đây nên tôi thấy chừng như hai người có hơi bất mãn gì với nhau.

Được, là sẽ xem. Thời chị mác tôi, cứ làm việc đi.

Xong có tiếng chân đi ngoài

Được thế thì chị cứ về, đi tôi

đợi ông Ang toan ở đây.

Chị ấy mác áo cho con, chào tôi rồi ra về.

Tôi ngồi một mình trong cái phòng nhỏ ấy là nơi tôi đã cùng Ang toan đàm đạo thân mật nhiều lần, là nơi tôi đã đem ai tình đến mà để lại một mối u sầu. Hôm nay cũng như hôm tôi mới đến đây lần đầu cùng bác tôi, ánh sáng mùa xuân cũng thấu qua cửa kính mà chiếu vào phòng trong trên lâm. Một đàn chim sẻ riu riu ở ngoài vườn. Cái đèn đồng lớn vẫn để trên bàn đợi đến tối thì thắp. Những sách vở cũng vẫn chngng chất trên ngăn tủ trên lu sứt, cái tượng Nô-lê của Mi sen lảng vảng ra về đầu đờn đờn trước mặt tượng Sứ thần, bày ra cái cảnh vô cùng ấm đạm.

Cảnh tượng chốn ấy rất là yên tĩnh tịch mịch như ở một nơi tu viện. Tôi ngồi chờ mãi, chờ mãi một trời đã gần lặn, đờn hồ giáo đường Thánh E. Chiên đã đánh sáo giờ.

Mãi sau có tiếng chân đi ngoài tịch thì cánh cửa mở ra. Tôi ngoảnh lại thì Ang toan đã bước vào. Chàng đương sừng như cái tượng

đá. Tôi thì xáng chạy lại với chàng, nhưng không thể nói ra lời gì cả. Hai bên đứng trước mặt nhau, mỗi không thể hở ra, trong lúc im lặng tưởng chừng như có thể nghe tiếng quả tim thoi thóp.

Sau chúng tôi một cách run run rằng:

Có chuyện gì thế chị Hy-lê?

Chị có cần tôi việc gì không? Chị cứ nói đi.

Tôi lên Ba ri đã bốn ngày nay song tôi không dám đến, còn viết thư thì tôi không muốn. Hôm nay tôi mới. . . .

Sự phiền nhiễu đã làm cho cái nếp nhàn trên trán chàng thêm sâu, vào. chàng cất mủ lại để trên bàn và lại ngồi lên tôi.

Chị cứ nói đi. Tôi đây, chị muốn bảo gì thì bảo, Chị làm thỉnh bấy lâu, làm cho tôi đau đớn biết bao mà tôi không hiểu là vì có gì, nhưng tôi cũng không hề oán hận.

Đã chị có đứu gì muốn nói cùng tôi xin chị cứ nhớ cho rằng tôi vẫn là bạn thân của chị.

Tôi nghĩ đến rằng chàng đã vì

tôi mà đau đớn nên trên ngực như có cái gì dằn, căng nhĩ: cái mặt nhàn nại cương nghị và ưu muộn thong khở của chàng, tôi không thể cầm lòng sao được.

Chàng lại dụ dưng nói rằng:

Chị Hy-lê, tôi nghe nói nhiều chuyện lạ quá. . . . . Chị đã đoạn tuyệt với Mò rít rồi phải không?

Tôi gật đầu.

Bà Méc bét đã kể chuyện cho tôi, nhưng tôi không hiểu được ý nghĩa những lời phê bình của bà. . . . Bà ấy trách tôi đã can thiệp vào di tình của chị và đã xui chị phản đối. Bà nói bóng bẩy, chỉ nói chừng chừng, nên tôi chỉ hiểu qua thôi.

Chị Ma ri có mách với tôi rằng chị đã từ giả Ba ri mà về nhà quê. Tôi toàn viết thư cho chị luôn, nhưng chị có hạn viết thư cho tôi mà tôi không thấy nên tôi sợ lắm. Á! chị ơi, suốt ba tháng trời tôi như sinh hoạt trong cơn ác mộng chị a!

(Còn nữa)

La

T S F

VOUS INTÉRESSE...

Parce qu'elle vous apporte chez vous sans dérangement et au gré de votre désir...

Les dernières nouvelles du monde entier.

Les cours des valeurs.

Le marché des changes.

De beaux concerts symphoniques exécutés spécialement pour vous par nos artistes.

En un mot La T S F vous apporte chez vous toutes les manifestations de l'esprit et de l'art.

Ne restez plus dans votre solitude. Rattachez-vous au monde civilisé. Un simple petit appareil vous permet cela.

Demandez-nous des renseignements toutes nos indications vous sont fournies gratuitement.

Catalogue d'appareil sur demande. Visitez notre Stand Série B n° 15 Foire d'Hanoi.

RADIO-INDOCHINE

(Société Anonyme au capital de 3.150.000 francs HANOI, HAIPHONG)

Xem sách kỹ ở trường tư

BẮC-KỲ HẢI-PHÒNG

CON DƯƠNG TIÊN BỘ

Nếu các ngài đi vô tuyến điện thoại trong nhà thì ngày nào cũng có người nhà mà nghe được các cuộc hội thoại này và những tin tức sau cũng trong Thế-giới Vô tuyến điện thoại tức là tiến bộ ở nước Pháp ở Âu châu và khắp cả Thế-giới, hàng triệu người đi vô tuyến điện thoại ở trong nhà.

Chỉ có công dương là con cháu bước sau người mà thôi.

Vì thế, hội Radio Indochine mới đi vô tuyến điện thoại ở Đông-dương.

Vô tuyến điện thoại là một việc cứu vớt lợi ích cho xã hội.

Ở Thế-giới ngày nay thì vô tuyến điện thoại là một vật cần yếu.

Dùng vô tuyến điện thoại trong việc giáo dục rất có hiệu quả. Tất cả các trường vô tuyến điện thoại cũng biến các bài một cuộc tiểu luận về bài.

Các ngài đừng có lo âu, các ngài nên đi vô tuyến điện thoại trong nhà, bà tiên sẽ đến làm cho gia đình các ngài được vui vẻ.

Các ngài nên viết thư cho hội Radio Indochine, ở đường Paul Bert Hải-phòng bởi lý sẽ vui lòng trả lời các ngài. Giá đi vô tuyến điện thoại có nhiều hàng, nhà nào cũng đặt được cả.

Trong các công dương bất kỳ của nhà, hội Radio Indochine cũng có thể phát người đến nhà để đặt vô tuyến điện thoại. Máy đi rất công phu, không khi nào hỏng.

RADIO INDOCHINE

KHOA-HỌC TẬP-TRỞ

VI-TRÙNG CỦA VI-TRÙNG

Báo Tiếng-dân số 121 ở mục Tập loại, trong bài « Bệnh tả A-châu », có nói đến loài « thực vi-trùng ». Độc-giả xem bài ấy có nhiều người không hiểu rõ « thực vi-trùng » là gì. Bài này bàn lại vấn đề ấy.

« Thực vi-trùng » (bactériophage) là một loài sinh-vật rất nhỏ dùng kính hiển-vi để xét cũng không thấy được; loài ấy « ăn » các loài vi-trùng mà xưa nay ta đã từng biết (thí dụ vi-trùng bệnh tả vi-trùng bệnh bạch v.v.), cũng như các loài này « ăn » loài người ta. « Ăn » nghĩa là sinh bệnh. Thế thì loài « thực vi-trùng » là một giống sinh-vật đặc biệt sinh ra bệnh cho các loài vi-trùng. « Thực vi-trùng » tức là « vi-trùng của vi-trùng » (le microbe des microbes).

rằng: nước thí bỏ của ông thủy tinh cuối cùng đó tuy trong, nghĩa là tuy không có vi-trùng Xi-ga nữa, nhưng chắc có nhiều sinh vật giết được vi-trùng Xi-ga. Ông bèn lấy một chút nước thí bỏ ấy, giọt vào trong một « ống thủy-tinh nước thí bỏ » khác đã có nhiều vi-trùng Xi-ga sinh sản ở trong, thời thấy nước thí bỏ này trước đục (đục là vì có nhiều vi-trùng Xi-ga) mà bây giờ vì có giọt ấy vào thời trong lại ngay (trong là vì vi-trùng Xi-ga trong ống thủy-tinh đã vừa bị giết tan nát hết). Sự thí nghiệm ấy đã chứng minh rằng có « thực vi-trùng ».

Loài « thực vi-trùng », sinh với các loài vi-trùng xưa nay Y-học đã biết, có hai tính chất đặc biệt:

- 1) Các loài vi-trùng sinh ra bệnh cho người và cho thú vật tuy nhỏ nhưng xem trong kính hiển-vi thấy được. Còn loài « thực vi-trùng », nghĩa là loài sinh vật sinh ra bệnh cho vi-trùng nhỏ thua vi-trùng có lẽ đến một triệu lần, xem trong kính hiển-vi không thấy được.
- 2) Thường thường khảo cứu vi-trùng hay dùng máy lọc nước để lọc. Loại thời vi-trùng không đi qua được máy lọc. Còn « thực vi-trùng » vì nhỏ quá nên đi qua được máy lọc.

Sau khi ông D'Hérelle đã phát minh được thuyết « thực vi-trùng » nhiều bác-sĩ khác đã theo các khảo cứu của ông để tìm « thực vi-trùng » trong các bệnh khác. Xét về bệnh thương-hàn, bệnh thổ-lỵ bệnh bạch, v.v. thời thấy trong các bệnh ấy đều có « thực vi-trùng » cả. Thế thời « thực vi-trùng » không phải một vật riêng trong bệnh lý mà chính một vật thu giong vũ-tru, vi-trùng nào cũng có loại « thực vi-trùng ».

Ông D'Hérelle lại còn nghĩ rằng « thực vi-trùng làm hai vi-trùng, vi-tru g lại làm hai người; vậy nay muốn tìm một thứ thuốc để giết vi-trùng cho người, thời chỉ bằng dùng « thực vi-trùng » để làm ra thứ thuốc ấy vậy. Vì nghĩ như thế nên ông đã dùng « thực vi-trùng » để trị bệnh lý, bệnh bạch, và bệnh thổ-lỵ, như báo Tiếng-dân đã nói trong số 121. Cách trị bệnh này tương lai chắc có ảnh-hưởng lớn, nhưng hiện thời còn ở phạm vi thí nghiệm.

Năm mươi năm về trước, ông Pasteur phát minh được thuyết « vi-trùng », thế là khoa-học từ thời-ky « thấy bởi mắt » bước sang thời-ky « thấy bởi kính hiển vi ». Ngày nay, ông D'Hérelle lại phát minh được thuyết « thực vi-trùng »; thế là khoa-học nhờ ông mà từ thời-ky « thấy bởi kính hiển-vi » bước sang thời-ky « không thấy được bởi kính hiển-vi ». Những điều khảo cứu về « vi-trùng » và « thực vi-trùng » trong sinh vật học, cũng như những điều khảo cứu về « nguyên-tử », (atome) và điện-tử (ion) trong vật lý học, đã giải quyết cho ta được một phần lớn trong vạn vật chuyển huyền bí của vũ-tru.

Nhưng nói như thế là nói về lý-tưởng. Nói về phần lợi dụng thuyết « thực vi-trùng » không phải không có ảnh hưởng lớn trong thành-mạnh của nhân-loại. Từ 50 năm lại nay, gần hết các các vi thuốc thần hiệu của nghề thuốc tây đều lấy « vi-tru g » làm ra cả. Ta có thể mong rằng: tương-lai y-học sẽ lấy « thực vi-trùng » để làm ra nhiều vi thuốc khác, các vi thuốc mới này sẽ thần hiệu hơn mấy vi thuốc trước gặp trăm, gặp ngàn vậy.

Trần-dinh-Nam

(1) Xưa nay, vật lý học biết rằng phần nhỏ nhất của vật chất là nguyên-tử (atome);

ĐỘC-GIẢ LUẬN-DÀN

VẤN-ĐỀ CƠM NƯỚC CÁC NƠI BÌNH-VIÊN

Trên báo chương thường thấy bàn bạc về nhiều đề-tệ bình trong xã-hội, song có vấn đề cơm nước ở các bình-viện là một vấn đề xã-hội cũng quan trọng mà không thấy mấy ai lưu tâm đến. Nay ký giả xin lấy những lời thô kệch mà bày tỏ qua về vấn đề ấy, gọi là bỏ chút khuyếch-diễn cho tương ngôn luận và hoa may các nhà dương đạo có đề mắt đến cho chăng.

Ký giả thường ra vào bình-viện (H...), để thăm các người bệnh con bạn bè đau ốm, nhân cũng hay đi xem cả các hạng phòng nê; cái tình cảnh cơm nước ở bình-viện kỳ quái được mắt thấy rõ ràng vậy xin nói ngay rằng cơm nước mà các người bệnh ăn uống thực là ac liét.

Ở hạng bố thí cư bửu ân thì người thăm con cho gánh toi của phòng một gánh cơm với một nồi thí bỏ (hay thí trâu cũng chẳng biết) nấu với nước (k ông thế gọi là xao, mà cũng không thể gọi là luộc) hoặc một nơi ca cũng nấu cách ấy (không thể gọi là kho mà cũng không thể gọi là canh). Người bệnh mỗi người (vô luận đau nang hay đau nhọt) phải tự thân đem bát toi mà tự xúc lấy cơm và do an, xúc được thì ăn, không xúc được thì thôi, làm kia, làm nọ như thế trước đó thao ra là lạ.

Nước thí trong thùng sắt tây xưa người xưa đen, chang đen, thứ cực gọi, ai xúc được thì người ăn uống. Bất không có nên một cái gáo máy chực người chuyên nhau mà uống, không ngại truyền nhêm là gì. Đó là kể cái cảnh tượng nhìn thấy như vậy, chớ nói đến cái phần của đồ ăn đồ uống xấu thế nào. Người trong bệnh-viện ăn uống chẳng khác gì người trong lao-nương.

Đồ ăn tinh trắng cơm nước trong các phòng về hạng bố thí, con các hạng trả tiền thì thế nào. Các hạng trả tiền thì có nhiều bậc, ta xét ngay bậc sau hết là bậc mới ngày trả \$10 Hàng này thì đồ ăn được vài món, nhưng thí cũng nấu « long », ca cũng nấu « long », vừa dai vừa tanh, người mạnh nuốt cũng chưa trôi xuống là người ốm. Cơm thì tăng hơn bên hạng bố thí, khi ngửi bình đều đồ đến lấy thí họ xơi cho từ thí chừ không để ai phải giành cướp lẫn nhau. Nước thí cũng nấu thưng nửa nóng nửa nguội, đến mới bữa mới người đem chai đến rót chai để uống cả ngày. Hàng này vì có trả tiền nên nhà thầu cơm dân có hơn hạng bố thí chút đỉnh, song phần nhiều là người có tiền, họ đem cơm nấu vào ăn chừ không mấy ai ăn được cơm bình-viện, mà ăn làm sao được!

(Con nữa)

A. Lữ cáo

AI LÀ BẠN ĐAU RẪN

Ông Ta-duy-Hiên ở Hanoi mới vào, hiện ở tại Nhà-thờ Nguyễn Huệ, ai muốn trông rờ, chừa rạn hoặc hỏi việc gì xin mời đến Nhà-thờ, ông sẵn lòng tiếp rờ. Ông định ở Huế đó hai mươi ngày thôi.

Q. C.

xem kính hiển vi không thấy được) Gần đây, vật lý học nghiên-vu lại bắt thêm rằng nguyên tử chưa phải phân nhỏ nhất; trong một nguyên tử lại còn có quá ực, quá triệu những hạt nhỏ khác, những hạt nhỏ này chạ làm hai hạng ở giữa ruột của nguyên tử có một « tiểu cực đến tử » (ion -), xung quanh có vỏ số « tích cực điện tử » (electron) quay như chong chóng không khác gì các hành tinh quay xung quanh mặt trời trong Thái-dương-hệ.

TU TƯỞNG MỚI

SỰ ĐIỂN TIẾN CỦA VĂN MINH

(Nguyễn văn của Scott Searling)

Những người nghiên cứu sự điển tiến của văn minh, đã đem cái văn minh của người xưa lưu lại mà kiểm duyệt kỹ càng, chia làm nhiều chủng loại, lại đem những cái bình thức sự sinh hoạt của nhân loại đầu tiên và nhân loại đã « man mà » nghiên cứu rất tỉ mỉ, mật. Cái kết quả việc nghiên cứu đó là một tờ tổng báo cáo về cách phát triển của nhân loại.

Trí thức, nghệ thuật của loài người, cũng những phương pháp và những chế độ về việc công tác và việc sinh hoạt, ở về thời đại nào thì xươg là văn minh của thời đại ấy. Lo n bộ lịch sử phát triển của xã hội loài người, có thể gọi là « văn minh sử » hay là xã hội sử.

Trong quyển Tảu-lịch-sử của ông L.ô-tan-tôn (Robinson) có câu rằng: « Lịch sử bao hàm hết thảy những cái dấu tích của loài người để lại từ lúc mới xuất hiện trên quả đất ».

Những việc biến động về xã hội và kinh tế, thường hay phát sinh ở trước mắt ta, nếu ta chỉ nghiên cứu riêng về cái bản thân của những việc biến động ấy, thì bình như những việc ngẫu nhiên rất khó giải thích. Nếu xét cái nguyên nhân làm sao mà xuất hiện ra việc biến động, lại xét xem việc biến động ấy sinh ra những hiệu quả gì, thì thấy rằng đều có quan hệ liên đới với nhau.

Từ nhiên khoa học (sciences naturelles) có thể đem những cái nhân quả các sự kiện về hóa học, sinh vật học, cơ khí học, mà chấp nối nhau lại. Cái chức trách của xã hội khoa học (sciences sociales) cũng cốt để chấp nối nhân quả chỉ khác rằng những sự tượng này thuộc về kinh tế học và xã hội học. (C)o nên nhiệm vụ của nhà xã hội sử học là phải nói rõ những sự tượng gì đã từng phát sinh, nhân gì ứng nguyên nhân gì mà phát sinh, cái trạng huống phát sinh như thế nào? Nếu không hiểu cái nguyên nhân phát sinh ra các sự tượng của xã hội, thì lịch sử chỉ là một vật vô nghĩa lý, không thể gọi là khoa học được.

Ta có thể tùy các phương diện khác nhau mà quan sát xã hội sử. Những sự và thực tại do loài người phát minh ra, hoặc do kỹ nghệ sinh sản ra, như các khí cụ thường dùng từ cái búa đá rất sơ sài của đời thường để cho đến những vật rất phức tạp do cơ khí chế ra, những dấu tích cũ đều là một phương diện của việc văn minh phát triển, đều có thể dùng làm tài liệu nghiên cứu; những lúc có hoa chất phức ở trong hàng núi cũng những pho tượng tinh xảo đời nay đều có thể dùng làm tài liệu nghiên cứu. Những vật kiến thiết, những vật đúc nên thêu dệt, đều có thể theo dõi kỹ mà nghiên cứu. Những chế độ của xã hội (kinh tế, chính trị, tôn giáo, giáo dục), hoặc là ngày nay mới phát minh ra, hoặc từ đời xưa truyền lại, đều là tài liệu nghiên cứu cả.

Vô luận ta nghiên cứu những vật cụ thể, như các thứ khí cụ, hay là ta nghiên cứu những vật không cụ thể, như các chế độ của xã hội, văn minh loài người đều phải rờ xét minh bạch, từ xưa đến nay, các tư biến động trên lịch sử, không khi nào không làm nhân quả cho nhau.

(Con nữa)

Tịnh Trai dịch

VIỆC THÈ GIỚI

A-DÔNG

Tàu

Đình ngày bỏ chính trị phân hội. - Chánh phủ trung ương đã ra lệnh cho các chính trị phân hội Quang châu, Vô-bào, Hắc-bích, Khai-phong và Thái-nguyên hạn trong tháng 12 năm 1928 này đều phải triệt tiêu cả.

Phong trào nào động ở trường Đại học Bắc bình. - Lý thạc Tông chủ tịch ở Bắc-bình phái mấy viên đến tiếp thu việc thu nhất thư hai và thu ba trường đại học, có vài trăm học sinh chống cự không cho vào, các giáo viên của vi noi nang xung đột, giữ nhau đến hơn hai giờ đồng hồ, chưa tiếp thu được, Lý thạc Tông cùng Trương Kế, Diêm lịch Sơn, Bạch sáng lý ban cách xử trí, và điện trình chính phủ Trung ương Chính trị phân hội ở Bắc-bình có hạ lệnh cho thị chính phủ tra bắt những kẻ đứng đầu việc bạo động ở trường đại học ấy và phải phòng giữ một cách nghiêm mật.

Tướng tác Tân sập sang Đức. - Tướng-tác Tàu mới được cử làm Toàn quyền công sứ ở nước Đức. Áo, thay chân Nguyễn Văn Tố Tướng đã đi qua Thượng-hải, xuống tàu sang Đức. Tuy viên của Tướng là Thạch đại tước, bị thư là Lương Long là Đàm bảo Thủy, đại biện ở Áo là Đông đức Kiều cũng các thuộc viên khác đã đến chúc cả ở Thượng-hải. (T. N. D. B.)

Chi hàng hai của Ung tinh Vệ. - Công tinh Vệ từ khi muốn đương nẹp đảng công sản, bị phải hữu phần đối, phải bỏ nước qua ở Paris. Song mà thế lực của Ung ở Tàu cũng hay con men. Bởi hồi gần đây, chánh phủ Trung ương của Tàu mới chỉ chờ đợi, Phó Ung ở Tô-bon Ngô trí Huy và Lý thạc Tông đưa nhau công kích, mất hết chánh quyền ở trung ương. Tuy vậy, cái chi hàng hai của Ung cũng không giảm đi chút nào. Vì vậy một tờ báo Tàu đăng tin rằng: Cách hai tháng trước, Ung có viết bài van công kích Ngô trí Huy rất kịch liệt, cho rằng Ngô làm nhục Tôn trung Sơn, phá hoại kế chương của đảng quốc gia, và do ảnh hưởng về Tàu rất mạnh.

Tháng trước một người trong báo giới Tàu ở Thượng-hải tới Trần-thu Nhuận là người thân tín của Ung thì tham gia trong của Ung ở Paris, thì Trần có đưa cho coi bức thư của Ung gửi cho Trần Đại-y nói rằng: Ung ở Paris nay vẫn hết sức về việc làm sách đọc sách. Và lại nói rằng Ung đã lập tâm quyết chí, thế công bọn phản đối mà hết sức đấu tranh, bề không tới mục đích thì không thôi. Cái vậy thì Ung tuy thất bại, mà nhiệt thành của Ung vẫn chưa nguội lạnh. Và lại, phái Ung tuy đã mất quyền ở Trung ương, mà phần đông thành niên của Tàu vẫn hết lòng tin cậy, thế lực vẫn còn mạnh lắm. Đảng viên của Ung cũng dẫn nhiều người trong Ung về nước, chủ trương công việc, bỏ thí đảng ở Trinch-châu đã đánh điện rước Ung, Phong-giác Tương cũng tu đến hồ muốn mời Ung về. lại thêm kỹ quốc hội thứ ba của Tàu đã sắp tới nơi, chắc là phong trào rước Ung rồi đây lại kịch liệt.

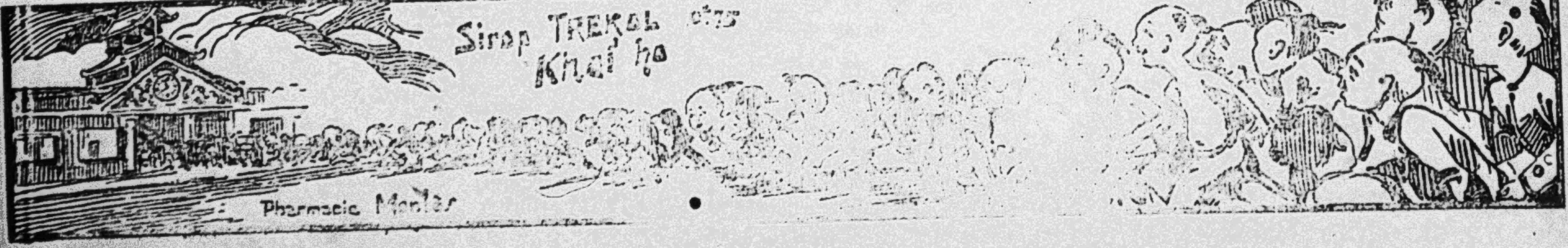
D. P. T. B.

Vô tuyến điện (Tin ngày 5 tháng 12) Bài công. - Cuộc bài công số 20 điện ở Thượng-hải vẫn còn, nhưng số máy nước và máy điện có các viên chức lấy tem sắc. Có hội Xã hội liên hiệp viện trợ cho bọn bài công.

Cuộc bãi công này có tính chất một cuộc vận động bài ngoại; Chánh phủ Nam kinh có ý muốn do thí sản Thượng-hải làm trong tài để ngăn trở cuộc bãi công ấy.

Trung học với Bỉ và Ý. - Có hai nhà lãnh tụ Quốc dân đảng đã tuyên bố phản đối hai bản hợp ước của Vương-chính-Đình mới ký với Ý-đại-lợi và Bỉ-lợi-thi, cho rằng hiệp ước ấy là ký theo ý riêng của Vương.

Táo giới cũng phê bình nghiêm khắc lắm, họ cho rằng người Kiêu dân Trung-hoa không được quyền lợi ở Bỉ và Ý đồng đảng với Kiêu dân Bỉ và Ý ở Trung-hoa. (Tin ngày 7 tháng 12) Phong trào bài Nhật. - Vũ hội Bài-Nhật ở Bắc-bình đã điạ th chức một

Sirap TREKOL của KHAI HO

Pharmacie Moderne

NHÀ THUỐC PHẠM-DOÁN-ĐIÊM Ở TOURANE ANNAM

Là một nhà bào chế rất cần thiết xin đóng bào chủ ý cho. Có trữ đủ các thứ thuốc của danh y bên tây. **Giá phải! Gửi mau!**

tuần lễ hai Nhật, các nhà thương nhân Trung An kêu gọi đóng không được.

NHẬT

(Tin ngày 5 tháng 12)

Phong trào rối loạn ở Đại học.
— Hơn hai nghìn học sinh ở trường Đế quốc Đại học ở Hokkaido đã đình công để đòi hỏi các nhà trường phải cho học sinh học về các đảng là mục đích trước tiên.

(Tin ngày 7 tháng 12)

Ông Albert Thomas đến Trường Kỳ.
— Ông Albert Thomas, chủ tịch Quốc tế lao động, đã đến Trường Kỳ, thăm họ báo công nhân làm. Không xảy ra chuyện gì rối loạn.

(Arip)

Nga tuyên truyền Công sản qua Nhật.
— Có tin Nhật báo rằng: Hội này việc truyền bá Công sản qua Nhật của Chánh-phủ Nga tại thấy đã đổi hàng hai Viên trường bộ tuyên truyền của Nga ở Viên-đông dùng xu Cáp-ni làm làm nơi cần "xu, tom coi các cơ quan tuyên truyền đã quyết định nhiều cơ quan tuyên truyền riêng để đối phó với người Nhật. Nhờ sự kinh nghiệm trong cuộc lao động cách mạng đã hoàn thành sự dạy dỗ đầu tiên và qua đó, Chủ ý là muốn làm cho Nhật-bản nổi lên phong trào cách mạng, quân lính của Nhật ở Mãn-châu, tức là để thí nghiệm của người Nga.

Để tư tưởng này nam say trở đi cho lời bày giờ, người Nga đã công bố hai tuyên truyền rất dài viết bằng chữ Nhật.

Hầu đã là

- Kịch cao đồng chí hàng võ ở Nhật bản.
- Những kẻ vô sản bị áp bách.
- Anh em hàng tổ háy nghe đã.
- Sự tinh anh mà quân nhân nên có v. v.

Dưới những bài này, đều ký tên là Liêm minh của đảng cách mạng lao động, rải đi khắp các dinh quán của Nhật ở Phụng-kiến, Trường-xuân và An-đông.

Các cách tuyên truyền trực tiếp là bộ tuyên truyền của Nga lợi dụng những nơi tụ họp chơi bài của lính Nhật, như là: tiệm ăn, tiệm rượu, tiệm trà, cũng những chỗ đường hàng ngũ tiêu v. v. phải người tới đó, ngồi lờ lờ với lính Nhật, cũng ăn, cũng uống, cũng mua vui, rồi thừa cơ mà thả lời quyến rũ, để cho lính Nhật lần lần cảm hóa, mà từ mình không biết.

Song le người Nga còn sợ trái lòng sang hai của dân Nhật, cho nên trong khi tuyên truyền chỉ để xuống những việc cách mạng về giai cấp, tự do của quốc dân, phần đối bọn quân phiệt thì phải, con những việc bộ nhà vua, đối quốc thể, danh đề chủ nghĩa để quốc thì không khoe nơi tới, là vì lúc này chưa đến thời.

Nghe rằng quân lính Nhật-bản ở Mãn-châu bị nhiều lần tuyên truyền trực tiếp như vậy, tư tưởng đã thay đổi nhiều, đã hiểu biết những ý nghĩa về giai cấp chiến tranh. Bộ tuyên truyền của Nga cho rằng bước thứ nhất đã thành công rồi, nay lại sẵn qua nội địa của Nhật họ đã phải nhiều quân đội tuyên truyền, lên vào mấy nơi Đai-bản. Danh-cổ-ốc Hồng-kim v. v. hết sức vận động, và liên hiệp với đảng công nhân của Nhật, đảng công nhân Nhật.

Việc này là vấn đề rất quan hệ của Nga với Nhật. Chánh-phủ Nhật sợ hãi là thương, hiểm đang hết sức phòng bị. Có người đã nhắc đến đến việc tuyên truyền với Nga.

ẤN ĐỘ

(Tin ngày 4 tháng 12)

Phái bộ Simon. — Có tin Calcutta rằng phái bộ Simon khi đến Calcutta,

lại dân chúng biểu tình phản đối rất kịch liệt. Các cửa hàng đều đóng cửa, những học sinh các trường ném đá vào các xe Ô-tô, các các phái viên, và phải chờ la ãm ỹ lên. Song không có ai bị thương.

AU-MỸ

PHÁP

(Tin ngày 7 tháng 12)

Tại Hạ nghị viện. — Trước mặt ủy hội Ngoại giao, ông Poincaré và ông Briand đã tỏ ý quyết phải giải quyết cho xong vấn đề bồi thường. Chánh-phủ sẽ xét xem những lời kết luận của các viên giám định có thể làm cho việc thương nghị thành lập vượt qua một thời kỳ mới không. Các ông nói rằng cái tình hình thương nghị hiện tại thì có thể mong kết luận tốt được.

Có nhắc đến vấn đề trái khoán, nhưng trước khi giải quyết vấn đề bồi thường cho xong thì chưa thể bàn đến vấn đề trái khoán.

HOA KỲ

(Tin ngày 5 tháng 12)

Tại Hạ nghị viện. — Các ủy viên trong ủy hội bài quân của Hạ nghị viện đã theo sáng ý của hội trưởng Britten mà đồng thanh quyết nghị rằng nên đề nghị triệu tập một hội đồng liên tịch Nghị viện của hai nước Anh và Mỹ họp ở địa-phần để thảo luận về việc hạn chế hải quân.

Sự mệnh thương niên của Tổng thống Coolidge đã gọi ra Quốc hội, trong ý Tổng thống nói cho Quốc hội nên từ chối Công ước Kellogg và nói rằng ở Mỹ phải duy trì chính sách hạn chế di dân.

CÓ LÔNG BỊ

(Tin ngày 6 tháng 12)

Bon bài công khởi loạn. — Theo một tin riêng ở Mưu-ước thì những bọn bài công do đảng Công sản ủng hộ, đã chiếm đoạt được 4 nơi đô thị. Trong xứ Magdalen gần phải tuyên bố giới nghiêm.

SÁCH CẨM

a) HỒNG PHẤN ĐỊA-NGŨC tập thứ nhất của ông Vũ-xuân-Đệ xuất bản ở Hanoi

b) VÂN-ĐẠO VÂN-TIẾNG tập I và tập II của ông Đan-tiếp-Tân xuất bản ở Saigon.

ĐỀU CẦN NÊN BIẾT

Thuốc gia truyền chuyên môn chính hiệu HẠC-NHŨ-Y trị về bệnh lậu và tìm la, bệnh nhẹ trong 5 ngày, bệnh nặng 10 ngày thì mạnh dứt nọc mà không công phá gì hết, không hại đường sanh dục. Thuốc uống vô khuẩn không đau răng. Thuốc lau khô cơ ướt, không đau răng. Thuốc lau 0,50 một ve. Mỗi ngày uống 2 ve, uống luôn năm ngày thì bệnh mạnh dứt. Thuốc tìm la 0,75 một ve, 2 ngày uống 1 ve, uống năm ve thì mạnh, thuốc tuyệt nọc trừ cang 1,50 một ve. Các tiệm thuốc Annam nên viết thư thương nghị mà mua thuốc này về bán, trước giúp đồng bào sau lấy tiếng cho tiệm mình vì thuốc hay là lòng, bề sí dưng thì này mạnh. Ngại nào còn hồ nghi thuốc không hay xin cứ viết thư hỏi tôi cá nghĩ về căn bệnh và cách thuốc với cách trị, nhờ đề có đăng trả lời. Thuốc gửi lãnh hóa giao ngàn Lon trả tiền trước, thì tiền gửi thuốc về liền hiệu chi.

Thơ đề cho ĐINH-VAN-LAN Médecin siso-anomite à Cal-Nham (Cochinchine) Đảnh giấy thép đề: ĐINH-VAN-LAN Cal-Nham

PHỤ-NỮ TAM-KỲ

Trung Nam Bắc chí cùng em. **Chỉ em trông đó con chim gọi đàn!** Đó là ông Nguyễn-Khắc-Biểu gọi chị em, vậy chị em chúng tôi một ở Nam-bộ thì chúng nên bỏ **NỮ-GIỚI TÔNG-THƠ**

là cơ-quan-báo-thủ LỢI QUYỀN cho chị em bạn chí công-giám-lý của vận-tiến-tác của nhà-thi-lưu-trình-danh-học-mã-hồ-giáo-chiến-bộ-lý-hướng-dăng!

Chị em mua **NỮ-GIỚI TÔNG-THƠ** cho: **Chị em đọc **NỮ-GIỚI TÔNG-THƠ** cho:** **Chị em gửi thư **NỮ-GIỚI TÔNG-THƠ** cho:** **Thư hay, điều quý, thì phải, điều tài, thì tình bạn bạn chí hữu, thì:** **Chị em mua **NỮ-GIỚI TÔNG-THƠ** cho:** **Chị em đọc **NỮ-GIỚI TÔNG-THƠ** cho:** **Chị em gửi thư **NỮ-GIỚI TÔNG-THƠ** cho:** **Thư hay, điều quý, thì phải, điều tài, thì tình bạn bạn chí hữu, thì:**

MUÔN VẠN TRẦN TRỌNG
Chị em ở ngoài biển chỉ có một tấm lòng đi lòng mà lòng em, giữa bờ biển quê-dân-trực-lực-triệt-công-tâm-đan, bạc-cha-vì-lai-sơ-sơ, học-còn-thuật, tại-mi-hướng-đạo-đức-còn-chúng-thông-trường-nguyên-luân-còn-bỏ-đầu-nhưng-mi-có-câu-Một-cây-tam-chiều-đưa-núi, bị-cây-đạm-lại-núi-bàn-núi-còn-sau, vậy-mong-rằng-các-bạn-trí-âm-không-quên-câu-số-nhân-nạn-bên-mà-chiều-có-chợ-thi-sau-đường-nhờ-gợi-sa-ti, bạc-la, nhưng-cũng-luân-luân-tặng-cây-số-một.

Trời đất một lòng, quốc gia đa nạn, gan vàng da sắt xin đem hiến với việc công, cần cứu anh hùng đầu các bài tra quên nhà bỏ nước gái lấy nưon-lam-chiến-tin-mau-mau-kiếp-chi-góp-tâm-tá-tá-điền-lấy-nam-sông-công-Việt, noi Hồng-trung-meng-o-đây.

GIẤY BÀN: 1 năm 10 cuốn 10 p. 6 tháng 10 cuốn 5 p. 6 1 cuốn 0 p. 30 ĐANG-THI-ĐÔI: 1 năm 10 cuốn 10 p. 6 tháng 10 cuốn 5 p. 6 1 cuốn 0 p. 30

BẢNG ĐỒNG BIA ĐÁ NGHĨN-THU

Xin viết thư cho tiệm **TRẦN TAM CHÍ**, số nhà 37 đường Catinaat Saigon, lấy Catalogue (mục lục) có đủ các kiểu con dấu và Bảng đồng Bia đá, thì bộ thiệp xin gửi ngay.

Kính mời quý vị chiếu cố bản hiệu lấy năm năm ơn

Chủ nhân **TRẦN TAM CHÍ** 37, Rue Catinaat, Saigon

HỘI CHỢ HANOI

Kỳ đầu vừa rồi bản Tiệm mới nhận được Catalogue đầy tây về HIVER 1928 và PRINTEMPS 1928 ở Pháp sang, thật là rất nhả rất đẹp, kiểu đầy này và da Boxcall mới, để bằng da tây, bản tiệm định giá là 8500 l. đôi, để Crêpe Anglaise 9500. Bản tiệm lại có một thứ (Nhựa) riêng để dán Crêpe, vậy thì ngài nào đi dầy Crêpe cũng nên mua một lọ nghĩ là khi nào dầy hư tự mình chữa lấy cho mình được chẳng phải mua ai cả, thật là rất tiện mà giá bán cũng chỉ có 2500 một lọ, có thể dùng được hơn một năm mới hết!

LỜI DẶN — Các ngài mua hàng của bản tiệm xin nhớ gửi cước 1 l. tiền lãi, kiểu đầy và mẫu da xin gửi thêm tem 5 xu.

Ky sau bản tiệm sẽ đổi kiểu đầy mới 1929 lên báo.

AN THÀNH — 37 Rue de la Soie — Hanoi

CẦN DÙNG NHIỀU ĐẠI-LÝ

Tham-Thiên-Đường Đại Dược Phòng ở số nhà 100 Phố CHAVASSIEUX thành phố HÀI-PHONG, chủ nhân là **TRẦN-ĐỨC-TÂM**, có bằng cấp của trường-Học Quảng-Đông Công-Y-Học-Đường và chứng thư Nhật-Bản, xem mạch theo lời mới, chế thuốc theo Hóa Học, chữa đủ các bệnh người như trẻ con có cả Máy-Điện để chữa các bệnh Hiềm, GIÓNG-RĂNG CHỮA-RĂNG, Giày Học thuốc theo cách Hàm-Thụ.

Nay cần dùng nhiều Đại-lý ở các tỉnh trong tam-kỳ. Trung Bắc Nam và Ai-lao Cao-Mên. để bán thuốc cao đơn Hoàn tán. Ai muốn làm ĐẠI-LÝ xin gửi thư về lấy CHƯƠNG-TRÌNH VÀ ĐIỀU-LỆ NGAY.

Tái bút. — Trước khi nhiều ngài viết thư xin làm Đại-lý, song vì Chương Trình và Điều-Lệ chưa in xong, nay chỉnh-dồn đã ổn, xin các ngài gửi thư về nhà, sẽ xin gửi thẻ lệ tới nơi, ngài nào muốn xin Catalogue xin gửi về 0506 timbre Poste sẽ gửi tới ngay.

THAM-THIÊN-ĐƯỜNG DƯỢC PHÒNG N° 100 Boulevard Chavassieux N° 100 HAIPHONG

PHARMACIE NORMALE L. BARREAU
119 122, Rue Catinat, SAIGON
Produits chimiques, Droguerie, Lunetterie Photographique-Fournitures pour Plantations
- Medications hypertoniques de R. RUDY -
Service spécial d'expéditions dans l'Indochine

BẠC NINH

BỆNH QUI DA CÓ THUỐC TIỀN

Nếu ai mắc phải bệnh **LẬU** hay **DƯƠNG N** MẠI mà đã uống thuốc khắp ở mọi nơi rồi, mà vẫn không khỏi, thì nên uống ngay thuốc của hiệu **HƯƠNG-VÂN-Đ** số nhà 67 phố Ninh ở tỉnh Bắc-ninh, uống thử nào cũng phải khỏi, nó rất ngọt, mà đường sinh lực nên dễ như thường, mà người không có một giọt sữa thì nào gọi là có, nên ăn uống được như thường, đi lại như thường, uống ngay như là thuốc, hai thứ thuốc này hiệu đã nổi danh tiếng khắp thế giới, đi cũng biết rằng hai thuốc này hay có một, thật thì hẳn không giảm nói khác. Thuốc loại 1 p. 00, đường loại 2 p. bản hiệu giữ cách tinh hóa giao ngàn bản hiệu lại có thể thuốc đơn mỗi chi, có nhấm đó, hay mỗi để mà dùng theo máy chi, chỉ làm là khi hết, thì thuốc này 10 chữ có hàng ngàn người khỏi rồi, giá 0,25 một lọ, 3 thì thuốc này gửi bán tại M. Lê-nin-Thức số nhà 200 Rue Espagne Saigon, Phố Hà số nhà 67 Rue des Medicaments (phố Hàng Bài) Hanoi, Hương Bài thì đi M. Lê-nin-Thức ở Hải-phong có thí nghiệm thì một giọt 1 ống thần hiệu thế nào??

NAM-KỲ

TRỪ-TÊ, BỒ-HUYẾT, GIẢI-LAO?

Hiệu **TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG HOC-MON** TÊ-CẤP **PHỒ-NGUY TAM-THÀNH-DƯỢC**

Có ba thứ thuốc hay, đã giúp nhiều bệnh nên gọi là **TAM-THÀNH-DƯỢC**

1. Thần hiệu tề bại hoàn. Kinh cáo đồng bào ai mắt bệnh tề bại như thế thì nên mau mau gọi thợ đến bôi hiệu **TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG HOC-MON** kiếp lấy thuốc trừ tê mà uống thì ắt được mạnh giỏi, giá mỗi hộp 1500 V. ai chưa có kê nghèo nào không tiền mà mượn lấy bệnh tề. lập tức viết thợ đến bôi hiệu vai lòng gọi thuốc cao không.

Quyết - Bất thực Ngôn -

2. Si lao bỏ tận hoàn, là thư bổ tinh thần cho qui ông qui Thầy, qui Học sinh bỏ phải trừ mệt mỏi: bỏ lao giải trí. Giá mỗi hộp 1500

3. Điều kinh bạch đới hoàn. Qui có, qui Bà dùng bỏ huyết điều kinh, và trừ Bạch-Đái ha trừ xây xэм, hết xót ruột, hết nhức mỏi, động tư thuận da thừa rất hay mỗi hộp 1500

Bản hiệu có chế **LÃO-THỰC-ĐỊA** (củi chưng cừu sôi) **LỘC-GIÁC-GIAO** nấu kỹ thương hàn, để làm tề, hoặc dùng than mà uống bỏ, mỗi lượng giá 1500.

Thư qui vị đồng bào 3 thứ thuốc trên đây, toàn là tinh chất cao lương phong vị tinh chế **THỈNH** qui Có, qui Thầy dùng mà bỏ dưỡng thì ắt được khương cường qui thể thấy linh nghiệm chẳng hề sai.

CÁCH GỬI: Mua thuốc, thơ, hoặc Mandat thì đ

M. TRƯƠNG MINH Y Directeur TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG, N° 4 Rue de la Gare **HOC-MON (GIÁ-ĐINH)**

Qui ngài có mua ba thứ thuốc này, xin nhớ mua mandat gửi trước tiện hơn chờ poste HOC-MON không có cách gọi contre remboursement

Muốn đến bản hiệu do ngay bốn xe lửa đượ.

PHƯỚC-AN THƯƠNG-QUÁN

CỔ PHẦN HỮU HẠN VÔ DANH CÔNG-TY Số vốn 42.100\$00

Hội chúng tôi thành lập đã trôi một năm, lòng cuộc phân làm 3 sở:

Quinhon { chuyên biện thổ hóa, thập hóa xuất cảng, nhập cảng.

Pleiku { chuyên biện Đông, Tây thập hóa và mua thổ hóa.

Goboi { chuyên làm nghề nước mắm cũng có bán đồ thập hoa và mua thổ hóa.

Tại Qui-nhon có mở Garage để chữa và lóng xe, lại có bán đủ những đồ phụ tùng về xe hơi.

Mới đây có lãnh xe thơ Quinhon Kontum.

Chúng tôi mới bắt đầu bước lên đường kinh-tế ở An-giờ mực, buôn bán phải chăng, xin anh em đồng bang để lòng chiếu cố cho cảm ơn.

TRỊ SỰ BAN kính cáo

DẦU CÙ-LÀ THIẾT

Dầu cù-là thiết, đã dư hai mươi năm danh tiếng, chuyên trị những bệnh sau đây rất công hiệu:

Dầu cù-là thiết, trị nhọt đầu, sẽ mũi vận mình muốn cầm, thoa vào bản tang, lỗ mũi, và danh tương sống và lần thì bệnh mạnh tức thời.

Dầu cù-là thiết, trị đau lưng, trật gân, sưng lác léo, thoa nó vào, rồi lấy bông gòn quấn mấy chỗ đau ấy lại trong giây phút, bệnh được an thuyền.

Dầu cù-là thiết, trị đau mắt, thì hấy mà thấy của nhà thuốc **NGUYỄN-VAN-TRÍ**, Hào chế sự, ở Mỹ thơ, (Cochinchine làm mới là thiết tốt.

Dầu cù-là thiết, trị đau bụng (trúng thực) tức ngực cũng giỏi

Dầu cù-là thiết, trị thương tích, thổ có nọc cắn, thoa vào được bệnh yếu vô sự.

Mỗi người bỏ hành, nên nhớ tay thân mình về cù-là thiết vì nó là thuốc bá chứng, nam phụ lão ấu đều dùng được cả. Xin hỏi Ông Hà có dùng thuốc quí báu này rồi, thì mới biết sự thần diệu của nó; song phải ngừa, kéo làm đồ giả mạo. Muốn có dầu cù-là thiết thì hãy mua thử của nhà thuốc **NGUYỄN-VAN-TRÍ**, Hào chế sự, ở Mỹ thơ, (Cochinchine làm mới là thiết tốt.

Thuốc bán theo lãnh hóa giao ngàn Định Giá như vậy

Bản lẻ mỗi ve nhỏ 0,30 Bản lẻ mỗi ve vừa 0,50 Bản lẻ mỗi ve lớn 0,80

Còn mua về bán lại, sẽ tính giá riêng, tùy theo mua nhiều hay ít.

NGUYỄN-VAN-TRÍ Pharmacien diplômé Hào chế sự

Có bằng cấp Trương Cao đẳng, Bằng-cấp Chuyên môn và đủ có làm việc Nhà-Nước lâu năm.

MAGASIN DE SOIERIES TÂN LỢI

138-140, Bđ Tổng-độc-Phương (CHOLON)

Bản hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, Ang Thượng-hải như là: lãn, xuyên, trứ, cầm-nhung, cầm-châu v. v. (Hàng thiết tốt, thiết bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không sợ sợ phai trở. Bán lẻ đủ các thứ hàng Bombay, hàng Nhật-bản v. v. Khăn đéi cấu rai và theo nhiều kiểu, nhiều màu thiết đẹp.

Trừ bán sỉ và lẻ đủ thứ màu nhuộm của Tây hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuốc này ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bản hiệu chế tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0\$75 tại bản hiệu mua ai có huê-hồng.

Bản hiệu buôn bán đủ máy chực nếm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thư thương-nghị

TÂN-LỢI 138-140, Bđ Tổng-độc-Phương Cholon

CATALOGUE năm 1928 - 1929

Bản hiệu mới in xong quyền catalogue, vậy các ngài ở xa cần dùng đến hàng làm quá về dịp đầu năm tây này hoặc sắm đồ nữ trang, xin cứ viết thư về hỏi lấy quyền catalogue sẽ được vừa ý.

Và xin đính thêm 0\$10 tem để tiện việc gửi đi hầu các ngài.

LY SENG BAO

Bán đồ vàng bạc, đồng hồ, nhơn kính 42 Phố Hàng-Bò HANOI

Cần bạc